

подання, з подальшим формуванням активної ділової взаємодії. Робити кар'єру – це проходити випробування на міцність. Як показує досвід, така перевага стосується не тільки рівня професіоналізму, але, перш за все, сили характеру, стійкості, здатності йти до своєї мети, долаючи перешкоди. Люди, які успішно роблять кар'єру, сприймають опір конкурентів як звичайну справу. Вони не скаржаються і не панікують. Вони так живуть, це їхній спосіб життя. Більше того, вони люблять своє напружене життя, за допомогою кар'єрної активності «тікають» від нудьги і моногонії, цінуючи азарт боротьби і досягнення. Важливим є здатність починати все «з нуля».

Зазначимо, що за допомогою певних психодіагностичних засобів і методів можна здійснити об'єктивну оцінку здібностей і ділових якостей людини і на цій основі розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення її індивідуального стилю професійної діяльності. Основні принципи професійної діагностики полягають у діагностичному оцінюванні на засадах відкритості і щирості відповідей того, хто обстежується.

Організаційні аспекти розвитку кар'єри зумовлені типом кар'єри, умовами праці, рівнем адаптації в реальному професійному середовищі, посадою та особливостями професійної діяльності. Організаційні процеси розвитку кар'єри мають бути спрямовані на підвищення професійної активності, розширення кола інтересів особистості, актуалізацію цілей і мотивів, заохочення до самореалізації і саморозвитку, накопичення професійного досвіду, підвищення кваліфікації та компетентності відповідно до сучасних ринкових вимог.

Михайло ФЕДІРКО

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль

Олеся ШВЕЦЬ

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РЕФОРМУВАННЯ РИНКУ КОМУНАЛЬНОЇ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

В умовах формування суспільства сталого розвитку зростає значення енергетичної і екологічної безпеки, рівня соціальних стандартів і якості життя населення України. Значна роль у цьому належить забезпеченню об'єктів житлово-комунального господарства, установ та організацій бюджетної, соціальної та комерційної сфер якісними послугами з постачання тепла та гарячої води. Проте значна залежність від імпорту газу, перманентне зростання цін на енергоресурси, відсутність ринкових відносин, енергетична неефективність об'єктів житлово-комунального

господарства, недосконалість регуляторної політики на ринках природних монополій, тощо не дозволяють вирішити цю проблему на рівні міжнародних стандартів.

Крім того, актуальність проблеми загострюється в контексті інтеграційних намірів України. У своїх законодавчих ініціативах вона декларує вибір європейської моделі функціонування енергетичних ринків, а також своє прагнення до якнайшвидшої інтеграції в європейський енергетичний простір. Європейське енергетичне співтовариство, в якому Україна має статус члена, стимулює міждержавні відносини у напрямі побудови такого простору з уніфікованими і транспарентними правилами ринку. Своім договором ця інституція зобов'язує країни-члени сформуванати ринкові відносини у сферах, де діє режим природної монополії, відповідно до директив Європейського Союзу, якими регламентуються спільні правила в управлінні енергетичними ринками. Ринок комунальної теплоенергетики України, суб'єктами якого є підприємства комунальної теплоенергетики та його суміжні ринки - ринок газу та ринок електроенергії, якраз і є ринками, де діє режим природної монополії. У цьому контексті загальна сутність проблеми, що підлягає вирішенню, зводиться до визначення організаційно-економічних передумов необхідності реформування ринку комунальної теплоенергетики України.

Комунальна (муніципальна) теплоенергетика забезпечує тепловою енергією гарячою водою міські житлові будинки та соціально-бюджетну й частково комерційну сферу міст та інших населених пунктів України і належить до сфер прямого впливу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Узагальнюючи ситуацію на ринку теплозабезпечення населених пунктів України для всіх суб'єктів цього ринку, можна визначити такі проблеми організаційно-економічного характеру, вирішення яких сприятиме реформам на ринку комунальної теплоенергетики України.

Проблеми споживача - низька якість і недостатні обсяги надання послуг постачання тепла та гарячої води, висока вартість цих послуг, що призводить до неможливості їх оплати частиною споживачів, перебої в наданні послуг, відсутність приладів обліку та регулювання обсягів споживання, юридична невнормованість надання та контролю послуг, монополізм, що означає поєднання виробника, транспортувальника і в більшості випадків постачальника тепла в одній юридичній особі.

Проблеми виробника - перманентне зростання цін на первинні енергоресурси, фізично і морально застаріла виробнича база, недостатнє фінансування, неефективна інноваційна та інвестиційна політика, низький рівень менеджменту, зумовлений специфічними формами власності, недоліки дотаційної політики (перехресне субсидування на суміжних ринках газу і електроенергії), руйнування системи централізованого

теплозабезпечення, заборгованість споживачів, обмежена рентабельність виробництва, економічно не обґрунтована ціна на тепло.

Проблеми місцевої влади - соціальна напруженість, перевитрати місцевого бюджету, випадки руйнування системи централізованого теплозабезпечення, перехресне субсидування, неефективна тарифна політика.

Проблеми держави - залежність від імпорту палива, небезпека зростання соціальної напруженості, особливо в умовах подорожчання послуг, забруднення навколишнього середовища, неефективна дотаційна та інвестиційна політика, і, як наслідок, відсутність недержавних інвестицій, проблеми в управлінні, непрозорість, лібералізація і пільги при наданні послуг, великі витрати тепла в процесі транспортування і кінцевого використання, непрозоре виробництво тепла, пошук ефективного оптимуму співвідношення централізованого і децентралізованого теплопостачання, монополізм виробника і транспортувальника, недосконала тарифна політика, відсутність законодавства і нормативної бази з використання альтернативних, відновлювальних і місцевих видів палива, застарілий житловий комплекс, застарілі будівельні норми і правила.

Необхідно зазначити, що в контексті названих вище проблем і парманентного зростання цін на первинні енергоресурси наукові інституції України зробили спробу розглянути сферу систем теплозабезпечення як предмет фундаментальних і прикладних досліджень, результати яких стали науково-методичною базою для прийняття державними органами влади низки відповідних регуляторних документів [1; 2; 3]. Потрібно також зауважити, що проблеми у сфері теплозабезпечення в Україні стали предметом розгляду міжнародних організацій. Зокрема, в цьому контексті можна назвати проект Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) [4]. На рівні місцевих громад цей проект співпрацює з 38 містами України для розбудови їх потенціалу щодо планування, управління та підвищення ефективності використання системи теплопостачання. Проект спрямовано на комунальну теплоенергетику, тобто на централізовану та децентралізовану систему теплопостачання міст, де щорічно споживається приблизно 8,5-9 млрд. м³ природного газу [5, с. 3]. Під час виконання проекту містам було надано допомогу з розроблення міських енергетичних планів як середньострокового стратегічного документа, проте виникла проблема з їх подальшою реалізацією.

На теперішньому етапі існує ще кілька документів, в яких зроблено спробу обґрунтувати реформування діючої моделі ринку теплової енергії в Україні. Зокрема, серед них заслуговують на увагу модель оптового ринку теплової енергії та розробленої Міжнародним валютним фондом моделі реформування. Проте детальний аналіз цих документів показує, що вони мають декларативний характер і не є обґрунтовані на належному

науковому і практичному рівнях. Більш того, два останні документи є спробою вирішити відомчі інтереси певних організацій за рахунок Державного бюджету України та споживачів послуг з теплозабезпечення.

Як слушно зазначається у праці, що стосується пріоритетів національної стратегії теплозабезпечення населених пунктів України, групи видатних українських вчених на чолі з Б. Є. Патонем, розробка документів для вирішення проблеми такого масштабу потребує наукового обґрунтування і схвалення громадськості [5, с. 32]. Наукове обґрунтування реформ, на нашу думку, має бути здійснене на конкурентних засадах із залученням провідних наукових установ та університетів. Саме таке наукове обґрунтування, а не розроблені в кулуарах проекти, за якими стоять окремі політичні та бізнесові групи, може викликати довіру громадськості й отримати її схвалення. Така постановка питання зумовлюється тим, що розвиток комунальної теплоенергетики перебуває під впливом багатьох різновекторних чинників: енергетичного, технічного, технологічного, соціального і навіть політичного характеру, тому може розвиватися в багатовекторному просторі, іноді з непередбачуваними результатами.

Отже, викладене вище дозволяє зробити висновок, що в системі комунальної теплоенергетики України склалися передумови, в яких мають місце проблеми організаційно-економічного характеру та вирішення яких сприятиме реформуванню ринку комунальної теплоенергетики України.

Список використаних джерел

1. Концепція Державної програми модернізації комунальної теплоенергетики України, схвалена розпорядженням КМ України від 02.04.2009 р. № 440-р.

2. Постанова КМ України « Про затвердження Порядку розроблення регіональних програм модернізації систем тепlopостачання» від 02.04.2009 р. № 401.

3. Патон Б. Є. Проект Державної цільової програми модернізації комунальної теплоенергетики на 2012-2016 роки - інноваційна основа технологічного оновлення систем теплозабезпечення населених пунктів України [Електронний ресурс] / Б. Є. Патон, А. А. Долінський, Б. І. Басок, Є. Т. Базєєв // Вісник Національної академії наук України. - 2012. - № 9. - С. 14-28. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2012_9_3.

4. Проект USAID "Реформа міського теплозабезпечення в Україні", започаткований у лютому 2009 р. на чотири роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mhrp.org.ua/>.

5. Патон Б. Є. Пріоритети національної стратегії теплозабезпечення населених пунктів України / Б. Є. Патон, А. А. Долінський, В. М. Геєць, В. П. Басок, Є. Т. Базєєв, Р. З. Подолець та ін. // Вісник НАН України. - 2014. - № 9.